

УДК 338.2

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Губін Кирил Григорович,
к.е.н., доцент кафедри державного управління,
публічного адміністрування та економічної політики
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Проблема вдосконалення економічної політики в Україні була актуальною до початку широкомасштабних бойових дій 24 лютого 2022 року, набула особливого забарвлення під час війни та гостро постає після її завершення. Тож вже сьогодні доцільно замислитися над перспективними напрямками розвитку економічної політики в Україні, які важливі й сьогодні, але особливої актуальності набудуть після завершення бойових дій.

Питання економічної політики давно цікавлять науковців. Сьогодні існує величезна кількість досліджень різноманітних напрямів розвитку економічної політики в нашій державі, серед яких можна відзначити декілька новітніх публікацій.

Л. Г. Богуш висвітлює питання формування і реалізації соціально-економічної політики, спрямованої на регулювання основних функцій оплати праці в Україні, а також обґрунтовує методологію її удосконалення [1]. О. Таран розкриває проблему взаємозалежності рівня обороноздатності держави та її економічних можливостей; визначає головні складові оборонного значення воєнно-економічної стратегії розвитку України та висвітлює їх зміст [2].

В. Є. Воротін та А. М. Шинкарьов аналізують результати публічної економічної політики під час воєнного стану в Україні та виокремлюють основні особливості сучасної системи управління. Зазначені дослідники визначають основною умовою процесу переходу до ефективної економіки тилу

розробку сучасних систем управління, зокрема з допомогою країн-членів ЄС [3].

В. Ф. Тищенко та Д. О. Стасова досліджують роль митної служби в забезпеченні економічного відновлення України під час повномасштабного вторгнення. Вони висвітлюють роль митної політики в підтримці економічного розвитку країни, використання митних зон та інших інструментів з прискорення митного оформлення та спрощення процедур, а також залучення іноземних інвестицій [4].

Г. Марків, О. Агрес, Р. Содома звертають увагу на таку нагальну проблему, як монетарна політика Національного банку в контексті забезпечення фінансово-економічної стабільності нашої держави. Вони розкривають особливості монетарної політики України та її основні засади, визначають ключовим пріоритетом монетарної політики досягнення цінової стабільності [5].

Попри велику кількість досліджень, деякі питання потребують подальшої розробки: повноцінна післявоєнна відбудова України неможлива без колосального фінансування з боку західних партнерів та без залучення величезних обсягів прямих іноземних інвестицій. Тому головним завданням державної політики, включаючи економічну, має стати розбудова в Україні повноцінної ринкової економіки, створення сприятливого інвестиційного клімату та боротьба з корупцією.

Вважаємо, що перспективними напрямками розвитку економічної політики в Україні мають стати:

1) Скорочення сфер економіки, які є поживним середовищем корупції.

Базовою умовою цього є розвиток конкуренції та підвищення ефективності антимонопольної політики. Також слід провадити політику детінізації економіки. При цьому важливо не знищувати певні види економічної діяльності, а сприяти їх легальному функціонуванню шляхом зниження податків, спрощення їх адміністрування, послаблення обмежень та легалізації частини заборонених сьогодні видів діяльності.

Необхідно удосконалити політику щодо офшорів, метою якої має бути не повна заборона, а уникнення негативних практик на кшталт ухиляння від сплати податків, відмивання тіньових доходів та хабарів тощо. В перспективі значну частину держпідприємств можна приватизувати. Сьогодні ж важливо обмежити вплив олігархів та особисте збагачення менеджменту цих підприємств, посилити контроль за ними.

Політику держзакупівель слід удосконалити на основі підвищення прозорості та підзвітності інститутам громадянського суспільства. Зокрема, важливо зруйнувати схеми та способи обходу вимог та принципів системи ProZorro. Митниця та податкова потребують докорінного реформування. На першому етапі можна передати їх в управління структурам ЄС.

2) Деретуляція економіки.

Для тих економічних сфер та галузей, де не можна повністю відмовитися від державного регулювання, доцільно впроваджувати автоматично діючі (вбудовані) регулятори. Дискреційне регулювання слід застосовувати вкрай обмежено та під пильним контролем громадськості.

3) Відділення бізнесу від влади (протиція «захопленню держави»).

Важливо продовжувати розвивати антикорупційні інституції, розширити їх реальні повноваження та сприяти контролю західних партнерів за діяльністю цих органів.

4) Забезпечення підзвітності, прозорості та контрольованості економіки.

Реалізація попередніх трьох напрямів економічної політики створить сприятливе для бізнесу середовище, проте і підприємці мають робити кроки назустріч, зокрема дотримуватися законодавства, повною мірою сплачувати податки, не пропонувати хабарі чиновникам тощо.

У цьому контексті важливим є розвиток різноманітних електронних систем контролю. Зокрема, ефективної системи контролю статків та видатків політиків і держслужбовців, а також пов'язаних з ними осіб. В довгостроковій перспективі контроль статків та видатків доцільно поширити на всіх членів суспільства.

Повноцінна реалізація багатьох із запропонованих заходів неможлива під час повномасштабної війни, проте над деякими можна працювати вже сьогодні. Щодо інших бажано здійснювати підготовчі заходи, адже після завершення бойових дій Україна потребуватиме швидких та рішучих реформ.

Література:

1. Богуш Л. Г. Регулювання основних функцій оплати праці: проблеми та методологія удосконалення соціально-економічної політики / Л. Г. Богуш // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2021. – № 6. – С. 111-117. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2021_6_21

2. Таран О. Щодо змісту воєнно-економічної стратегії розвитку України як найважливішої складової її економічної політики / О. Таран // Social development & Security. – 2021. – Vol. 11, Iss. 4. – С. 232-239. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/socdevsec_2021_11_4_23

3. Воротін В. Є. Публічна економічна політика України: виклики воєнного стану / В. Є. Воротін, А. М. Шинкарьов // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. – 2022. – Вип. 1. – С. 66-75. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2022_1_10

4. Тищенко В. Ф. Виклики та перешкоди: роль митної політики в економічному відновленні України під час війни / В. Ф. Тищенко, Д. О. Стасова // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2023. – № 9. – С. 32-35. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2023_9_7

5. Марків Г. Монетарна політика Національного банку в контексті забезпечення фінансово-економічної стабільності України / Г. Марків, О. Агрес, Р. Содома // Вісник Львівського національного університету природокористування. Економіка АПК. – 2022. – № 29. – С. 49-54. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2022_29_11

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.